

Tweede Kamer der Staten-Generaal
De voorzitter en de leden van
de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Referentie: NVA03112020KH

De Bilt, 10 november 2020

Betreft: Evaluatie passend onderwijs

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Namens de leden van de patiëntenvereniging NVA – de Nederlandse Vereniging voor Autisme - stuur ik u hierbij onze brief over passend onderwijs. De aanleiding vormt het belangrijke Kamerdebat van maandag 16 november over de evaluatie van passend onderwijs.

Wij doen u deze brief toekomen daar de minister en zijn ambtenaren de afgelopen periode met diverse organisaties hebben gesproken, daarbij echter verzuimd hebben om de vertegenwoordiging van een van de grootste “afnemers” van het passend onderwijs te raadplegen, te weten de NVA. De NVA zet zich al meer dan 40 jaar namens ouders en kinderen in als het gaat om de problematiek omtrent autisme en aanverwante stoornissen. Wij willen door middel van deze brief alsnog de stem van onze 12.000 leden laten horen.

Wij beperken ons in deze brief tot een puntsgewijze reactie op het vorige week door het ministerie van Onderwijs naar de Kamer gestuurde document: Beleidsnota Evaluatie en verbeteraanpak passend onderwijs.

Wij hopen dat u onze punten op 16 november wilt betrekken bij uw overleg met de minister.

1. Extra ondersteuning & handelingsbekwaamheid leraren

Veel valt of staat met een goed toegeruste leerkracht. Op dit moment zijn leraren nog te vaak ‘handelingsverlegen’ als het gaat om leerlingen met autisme of andere ontwikkelingsstoornissen, waarna vaak een verwijzing naar het (voortgezet) speciaal onderwijs (v)so volgt. De groei van het (v)so moet een halt worden toegeroepen.

Er zal wat ons betreft structureel meer aandacht moeten komen voor leerlingen met complexere problemen op de Pabo’s/leraren-opleidingen; leerlingen die meer nodig hebben dan basisondersteuning. Hier hoort wat ons betreft ook bij dat toekomstige leraren verplicht een deel van hun stageperiode doorbrengen op een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Tijdens deze periode kunnen zij volop profiteren van de specialistische expertise die op deze scholen aanwezig is, bijvoorbeeld als het gaat om autisme. Dit past goed bij het streven van het ministerie naar een stapsgewijze ‘samensmelting’ van het reguliere en speciale onderwijs en naar de vorming van regionale expertisecentra.

Hoe gaat de minister er voor zorgen dat leraren en toekomstige leraren voldoende worden toegerust om ook leerlingen met complexere problemen goed te kunnen begeleiden?

2. Hoorrecht & inspraak voor ouders

De minister wil hoorrecht voor leerlingen. Dat juichen wij toe. Graag zouden wij echter ook hoorrecht én meer inspraak willen voor ouders van zorgleerlingen. Die hebben op dit moment veel te weinig inspraak als het gaat om de ondersteuning van hun kinderen, veel minder dan voor de invoering van passend onderwijs (toen hadden zij dankzij het rugzakje bijvoorbeeld vaak nog de keuze tussen regulier of speciaal onderwijs.) Het instemmingsrecht op het OPP is wat ons betreft niet genoeg.

In de beleidsnota staan mooie en ware woorden over de meerwaarde van de stem van de ouders, maar die zijn wat ons betreft niet concreet genoeg: 'Ouders kennen hun kind en weten vanuit de thuissituatie veel over wat juist helpt of wat averechts werkt bij het bieden van ondersteuning. Vanuit deze kennis moeten ze een gelijkwaardig gesprekspartner zijn. Zij krijgen de ruimte hun kennis en kunde in te brengen in de gesprekken rondom de ondersteuning op school.'

Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat ouders deze kennis en kunde ook daadwerkelijk structureel kunnen inbrengen?

3. Informatie voor ouders

De minister wil dat er bij de samenwerkingsverbanden een onafhankelijk informatiepunt komt voor ouders. Wij vinden een onafhankelijk informatiepunt voor ouders heel hard nodig. Ook denken wij dat dit beter los van het samenwerkingsverband georganiseerd kan worden. Het samenwerkingsverband is immers geen onafhankelijke partij. De Nederlandse Vereniging voor Autisme zou hier een waardevolle bijdrage in kunnen leveren, zeker als het gaat om vragen van (ouders van) leerlingen met autisme.

Is de minister bereid de expertise van de NVA en andere ouderverenigingen structureel in te zetten?

4. Samenwerking onderwijs en zorg

Al sinds de invoering van passend onderwijs wordt benoemd dat goede samenwerking tussen onderwijs en zorg essentieel is voor goed werkend passend onderwijs. Het is zeer zorgwekkend dat deze samenwerking nog altijd nauwelijks van de grond is gekomen, zelfs in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Kijken wij naar de passages hierover in de beleidsnota, dan missen wij elk gevoel van urgentie bij het ministerie. De huidige pilots op dit gebied zijn wat ons betreft onvoldoende, meer regie vanuit de twee betrokken ministeries is hard nodig.

Hoe denkt de minister de samenwerking tussen onderwijs en zorg structureel vorm te gaan geven? Is de minister bereid tot meer regie op dit vlak.

5. Leerrecht

Wij zijn heel erg blij met leerrecht voor leerlingen. Onduidelijk is voor ons echter wat dit concreet betekent voor die leerlingen die op dit moment veelal verstoken zijn van elke vorm van onderwijs: de thuiszitters. Wij roepen de minister op om deze thuiszitters zo snel mogelijk een leerbudget toe te kennen. Hiermee kunnen zij (hun ouders) zelf zorgen voor onderwijs totdat er een betere oplossing voorhanden is, bijvoorbeeld door particulier (afstands-)onderwijs in te kopen of door privé-leraren in te huren.

Hoe denkt de minister het leerrecht te concretiseren voor thuiszitters. Is de minister bereid om Rijksbekostiging (tijdelijk) in te zetten voor onderwijs op een andere locatie zoals particulier (afstands-) onderwijs of een privé-leraar?

6. Toezicht samenwerkingsverbanden

Wij vinden het heel goed dat het ministerie wil zorgen voor meer toezicht bij de samenwerkingsverbanden. Dit is wat ons betreft zeer urgent. Het door de minister voorgestelde toezicht is voor ons echter niet onafhankelijk genoeg. Van slechts één lid van het toezichtsorgaan wordt verlangd dat hij of zij niet is verbonden aan één van de besturen van het betreffende samenwerkingsverband. Dit zou wat ons betreft moeten gelden voor de meerderheid van de leden.

Is de minister bereid het toezicht op samenwerkingsverbanden daadwerkelijk onafhankelijk te maken? Zo ja, hoe?

7. Zijn problemen van leerlingen echt complexer geworden?

Tot slot: in veel rapporten over passend onderwijs en ook in de recente beleidsnota over passend onderwijs van de minister, komt naar voren dat de problemen van leerlingen steeds complexer worden. Mogelijk is dit het geval. Wat wij echter missen in dit verhaal is de mogelijkheid dat ook het onderwijs zelf de afgelopen decennia drastisch is veranderd. Veel ouders (en zeker niet alleen ouders van zorgleerlingen) klagen over het grote aantal prikkels in het onderwijs op dit moment. Bijvoorbeeld door het grote aantal wisselende leraren en invalkrachten, de afname van klassikaal onderwijs en het steeds grotere beroep op samenwerking (ook bij jonge kinderen).

Is de minister met ons van mening dat het onderwijs voor veel kinderen te complex is geworden en te veel prikkels bevat? Zou het onderwijs niet minder complex en prikkelrijk moeten worden?

Wij zijn uiteraard altijd bereid tot een toelichting. U kunt daartoe contact opnemen met onze beleidsmedewerker Julie Wevers (06-11224782).

Wij wensen u veel succes toe met het Kamerdebat.

Karol Henke, Directeur
NVA Nederlandse Vereniging voor Autisme